číslo 2, 2022

ROMŠTÍ Kamarádi

Časopis pro děti na poznání různých jazyků a kultur

KAMARADI.EU

Povídky soudobých romských autorů

Dana Ema Hrušková
Eva Kropiwnická
Ilona Ferková
Iveta Kokyová
Joschua Ferenc
Květoslava Podhradská
Mária Hušová
Maria Siváková
Rozália Kokotková
Veronika Kačová

Paloart

DŮM NÁRODNOSTNÍCH MENŠIN, o.p.s.

Paloart

Funded by the European Union

Podpora produkce této publikace Evropskou komisí nepředstavuje schválení obsahu, který odráží pouze názory autorů, a Komise nenese jakoukoli odpovědnost za informace v ní obsažené.

Milí čtenáři!

Letošní rok 2022 na nás nachystal řadu krizí a výzev a jistě to pro mnoho lidí je a nadále i bude rok velmi náročný. Tomuto se nevyhnul ani náš neziskový projekt Kamarádi. Jak už jsme sdělovali, letos časopis a aktivity, které se s ním pojí, čelí problémům s financováním. Obdobné problémy mohou pro mnoho projektů podobného rázu vést až k zániku. My se ale snažíme časopis udržet nad vodou a nalézt pro něj nové zdroje financování. Mnoho lidí pro náš projekt pracuje i zcela dobrovolně, ale jsou náklady, které se uhradit přece jen musí – například tisk či distribuce.

Říká se, že krize přinášejí nové příležitosti, proto jsme se příležitosti chopili a po velice úspěšném letošním prvním čísle, ukrajinském, přinášíme další tematický speciál, a to číslo romské.

Toto číslo je díky dobré vůli a spolupráci s Domem národnostních menšin v Praze financováno z projektu s názvem PalArt, který Dům vede již druhým rokem. Projekt si klade za cíle podporovat Romy, posilovat jejich kreativitu v různých uměleckých oborech, včetně literatury.

Jak tato publikace vznikala? Oslovili jsme spisovatelku a romistku Ivetu Kokyovou, která spolupracuje s naším časopisem již mnoho let, aby sestavila publikaci soudobých romských autorů povídek a pohádek vhodných pro dětského čtenáře. Autoři pochází z různých koutů České republiky a někteří se romské tématice věnují úspěšně již řadu let. Texty vznikaly na míru podle našeho zadání, a to v různých jazycích – českém, romském či slovenském, podle toho, ke kterému jazyku měl autor nejblíže. Povídky jsou většinou „ze života" a zrcadlí osobní zážitky a emoce autorů, ale také morální hodnoty romského národa. Romština neměla dlouho psanou formu, a tedy ani romskou slovesnost – pohádky, povídky či vtipy byly jen v ústním podání a povídaly se třeba při sešlostech nebo na krácení dlouhé chvíle. V tomto duchu se nesou i naše povídky, jenže my jsme je nechali zapsat. Další krok byl všechny texty stylisticky sladit a přeložit je tak, aby vznikla dvoujazyčná romsko-česká publikace. Nakonec přišly na řadu obrázky, které vytvořila ilustrátorka časopisu Sevda Kovářová. Výtvarnice se snažila, aby jim vdechla ducha romství a jeho pozitivní hodnoty a aby použila jiný styl, než běžně v tomto časopisu používá.

Zda se naše cíle naplnily a zda vzniklá publikace bude pro čtenáře zajímavou a poučnou, to ukáže čas, ale také vaše zpětná vazba. Tak pokud byste rádi okomentovali, pochválili či zkritizovali naši práci, neváhejte a pište nám do redakce na adresu kamaradi@zaedno.org.

Přejeme příjemné čtení!

A co se týče těch výzev letošního dvojkového roku – pojďme je zvládnout na jedničku, dá se to!

Kamarádi

Časopis pro vícejazyčné děti a multikulturní výchovu
číslo 2/2022, ročník 11

vychází: 5× ročně

místo a termín vydání: Praha, květen 2022

evidenční číslo MK ČR: E 20462

číslo ISSN: 1805-966X

koncepce a ilustrace:
© Sevdalina Kovářová Kostadinova

vydává:
Spolek Zaedno
Vocelova 602/3, 120 00 Praha 2, IČ: 26606071

redakční spolupracovníci:
Iveta Kokyová, Michal Kovář, Sevdalina Kovářová Kostadinova, Dana Ema Hrušková, Eva Kropiwnická, Ilona Ferková, Joschua Ferenc, Květoslava Podhradská, Mária Hušová, Maria Siváková, Rozália Kokotková, Veronika Kačová, Albena Rangelova, CSc., Mgr. Jakub Štědroň, Ph.D.

tisk: Bário, s. r. o.

kontakt na redakci:
e-mail: kamaradi@zaedno.org, tel.: +420 603 103 928,
www.kamaradi.eu

Přetisk a jakékoli šíření povoleno pouze se souhlasem vydavatele.
Při citování či sdílení výukových materiálů uvádějte prosím zdroj.

Další předčítané pohádky v romštině najdete na webu www.kamaradi.eu: Multimedia –> Předčítané texty –> Romsky.

V roce 2022 je časopis finančně podpořen Magistrátem hl. m. Prahy v programu na podporu aktivit národnostních menšin na území hl. m. Prahy a MŠMT v dotačním programu Podpora vzdělávacích aktivit příslušníků národnostních menšin.

SPOLEK ZAEDNO

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

PRAHA PRAGUE PRAGA PRAG

O Čercheňa the o kamiben

Dana Ema Hruškovo

Andro jekh cikno foros dživenas duj romane familiji. Sar imar paš o Roma hin, has len but čhavore. O daja the o dada pes ľikerenas, bararenas avri peskere čhavore kije paťiv the kamiben. Jekhvariko peske bolenas le čhavoren, jekhetane kerenas peske paťiv pro inepi, berša, ľikerenas peha he sar has o parušaga the ľikerenas e žaľa. O fameľiji pes ľikerenas andro sasťipen the nasvaľipen. Podenas peske o vasta, sar pes delas, dživenas paš peste, džanenas pal peste sa. O čhavore avri baronas sar phrala, pheňa. O ďives džalas, le čhavendar avri barile murša, le čhajendar šukar džuvľa.

Jekh fameľija has but kamado čhavoro, vičinenas les Baro. O Baro pes zakamaďas andre čhaj andal e dujto fameľija, andre Šuki. O Baro the e Šuki peskro kamiben garuvenas. Imar čhavoripnastar pes but kamenas. O Baro furt la Šukake delas lav, hoj sar barola, lela la romňake. E Šuki has but šukar, sakones diliňarelas peskere asabnaha, giľenca the šukar balenca. O kale barvale bala hazdenas lakero šukar muj. Jekhvariko pes kamenas, perdal lende has imar ďives, kaj o Baro te džal te mangavel la ča.

Jekh ďives o Baro peskera daha the dadeha avľas te mangavel la kamaďa Šuka.

O dad peskera šukar ča na diňas bachtaripen the odphenďas te del la ča andre fameľija peskere amaleske. Savorenge phendžas: „Džan khere, na dav tumen mira ča, miri čhaj hiňi šukar, avri bariľas perdal varekaste avreste, barvaleste. Na bariľas avri perdal o čhoro dženo, sar hin tumaro čhavo.“ Kale lavenca savorenge phagľas e paťiv. Duje kamade fameľijendar pes ačhiľe bibachtale. O Baro the e Šuki na has bachtale. Sodujenge e fameľija na domukhelas te džal paš peste pašeder. Le Bares has baba, joj les diňas goďi, hoj la Šukaha te denašel, te ačhen peha bije bachtaripen la dakero the le dadeskero. O Baro the e Šuki denašle.

Pal o baro drom sute andro veš tel e phundraďi čeri. O čercheňa pre lende perenas the obchudenas. Jekh koja čercheň, nekzoraleder the nekasabneder kije lende avľas the phendžas: „Tumaro kamiben hino ajso žužo, hoj kampel tumenge te podel o vast. Me he mire pheňora peske phenďam, hoj tumenge pomožinaha. Adaďivesestar tumen všadzi kamena. Šuki, tu giľaveha the peskere giľenca savoren maťareha, poťinena tuke somnakeha. Baro, tutar avela charťas, zoralo, rodena tut vaš tiri buťi andro but thana, poťinena tut somnakeha. Soduj avena bachtale, avela tumen but čhavore. Tumari bacht ľikerela ajci, sar tumaro kamiben.“

Tosara upre ušťile the gondoľinenas, hoj oda has ča varesavo dilino suno. Pale džanas drom, dromeha. Avle andro nekpašeder gav. Savore len kodoj kamenas, obchudenas len the mangenas len, hoj te ačhen. E Šuki giľavelas the o džene la poťinenas somnakeha. O Baro has but lačho charťas the sako pal leste kamelas, hoj te petaľarel lengere grajen he te šukarel lengere khera. Uľile lenge čhavore the has bachtale. La Šuka has pharo pal e fameľija. Phendžas peske, hoj džala pal e daj the pal o dad. Kamelas pes te ašarel, sar dživel. Avľas peskere nekphuredere čhavoreha andre peskero kherutno gav. Geľas pal e daj the o dad, oda has bachtaľipen. O dad la ča obchudľas, radisaľolas latar, has prekvapimen, hoj dživel le Bareha. O Baro pes dochudľas kijo barvaľipen? Ta jov čorel! Tu imar kije leste pale na džaha, na domukhava. The avka pes ačhiľas, hoj o dad la ča le čhakere čhavoreha pestar pale na mukhľas. E Šuki rovelas, o Baro has dukhado, hoj les mukhľas e romňi. E žaľa the e dukh has calo berš. E Šuki the o Baro pre peste furt

gondoľinenas, leperenas the zasovenas rat, so rat goďaha pre peste. Jekhvar raťi kije lende avľas e čercheň, nekzoraleder the nekasabneder, prekerďas pes pre šukar čhaj the andro suno lenge phendžas. Aven ke peste pale, džan the ma soven, džan andro veš, pro than, kaj sovenas. Jekh bije jekheste na avena bachtale, avka hin miro lav.

O Baro the e Šuki raťi ušťile upre the gele andro veš. Užarenas pre peste, dikhle pes, obchudle, radisaľonas. Džanenas, hoj lengero kamiben hino žužo the paťivalo. O Baro chudľas la Šuka vastestar the gele pale andro kheratuno gav pal peskero nekphureder čhavoro.

O dad dikhľas lengero kamiben, dikhľas paťiv the žužipen. Džanelas, hoj o Baro, hino nekfeder murš perdal leskeri čhaj.

Lošaha iľas andre peskere džamutres. E baba geľas pal peskero čhakero čhavo pal o Baro the phendžas leske: „Nane buteder, sar kamiben, aven bachtales khere.“ ■

Hvězdy a láska

Dana Ema Hrušková

V jednom malém městě žili dvě romské rodiny. A jak už to bývá, měly hodně dětí. Rodiče se navzájem přátelili, vychovávali svoje děti ke vzájemné úctě a lásce, vzájemně si křtili děti, slavili společně všechny svátky, narozeniny, drželi spolu i v dobách smutných – ve dnech pohřbů a držení smutku. Rodiny se podržely ve zdraví i v nemoci, pomáhaly si, jak mohly, žily vedle sebe, věděly o sobě všechno, děti vyrůstaly jako bratři a sestry. Čas běžel a z chlapců vyrostli silní muži, z dívek zas krásné ženy.

Jedna rodina měla svého nejoblíbenějšího syna, říkali mu Baro. A Baro se zamiloval do dívky z druhé rodiny, do Šuki. Baro a Šuki svůj vztah dlouho tajili, velmi se milovali už od dětství, Baro sliboval Šuki, že až bude velká, tak si ji vezme za ženu. Šuki byla velmi krásná, každého okouzlila svým úsměvem a zpěvem, ale také překrásnými vlasy. Černé, husté, dlouhé vlasy lemovaly její krásnou tvář. Milovali se navzájem a podle nich byl ten pravý čas, aby Baro přišel požádat o její ruku. Baro tedy jednoho dne spolu se svými rodiči přišel požádat o ruku své milované Šuki.

Otec ale své krásné dceři nedal požehnání a odmítl ji provdat do rodiny svého přítele. Všem řekl: „Jděte domů, nedám vám svoji dceru, moje dcera je krásná a vyrostla pro někoho jiného, pro bohatého. Nevyrostla pro chudáka, jako je váš syn.“ Touto řečí všechny urazil. Ze dvou milujících rodin se rázem stali nepřátelé. Baro a Šuki byli nešťastní. Hlídali je ve dne, v noci – nesměli se k sobě ani přiblížit. Baro však měl babičku a ta mu poradila, aby s Šuki utekli a zůstali spolu i bez požehnání rodičů. Baro a Šuki tak udělali.

Jedné noci oba prchli a na útěku prožili hodně strastí a trápení. Po dlouhé cestě přespali v lese pod širým nebem, hvězdy na ně padaly a objímaly je. Jedna ta hvězda, nejjasnější a nejusměvavější, k nim sestoupila a řekla: „Vaše láska je tak čistá, že zaslouží pomoc. Já a moje sestřičky jsme se rozhodly, že vám pomůžeme. Od dnešního dne budete všude vítáni a všichni vás budou mít rádi. Šuki, ty budeš zpívat a svým zpěvem všechny okouzlíš, budou ti platit, abys nepřestala. Baro, z tebe bude kovář, silný a vyhledávaný v širém kraji, budou ti platit, abys koval koně a zdobil lidská obydlí, budete oba spokojení a budete mít spoustu dětí. Vaše spokojenost bude trvat tak dlouho, jako vaše láska.“

Ráno se probudili a oba si mysleli, že to byl jenom bláznivý sen. Opět šli cestou necestou, dorazili do nejbližší vesnice, kde je všichni vítali, objímali je a žádali, aby zůstali. Šuki zpívala a lidé ji platili za její zpěv, Baro byl velmi zdatný kovář a každý v širokém okolí za ním chodil, aby mu okoval koně nebo ozdobil dům. Narodili se jim děti a byli velmi šťastní, nicméně Šuki se stýskalo po její rodině. Rozhodla se tedy, že půjde za svými rodiči, chtěla se pochlubit tím, jak se má dobře. Přišla se svým nejstarším synem do své rodné vesnice, vyhledala své rodiče. Bylo to šťastné shledání. Otec svoji dceru objímal, těšil se z ní, byl velmi překvapený, že žije s Barem. „Baro že by se zmohl na takové bohatství? To jistě krade! Ty už se k němu nevrátíš, nedovolím ti to!“ A tak se stalo, že otec svoji dceru s vnukem již zpět nepustil.

To bylo stesku, pláče a hořkosti na obou stranách. Šuki plakala, Baro se trápil, že ho žena opustila. Žal a trápení trvaly celý rok. Šuki a Baro na sebe stále mysleli, vzpomínali a usínali noc co noc s myšlenkou na sebe. Jedné noci k nim opět sestoupila hvězda nejjasnější, nejzářivější. Proměnila se v krásnou dívku a ve snu k nim promluvila. „Vraťte se k sobě, jděte a nespěte, jděte do svého lesa, na místo, kde jste tenkrát spali. Jeden bez druhého nebudete šťastní, tak zní moje proroctví“.

Baro a Šuki v noci vstali a šli do svého lesa, tam, kde se jim hvězda zjevila ve snu. Čekali na sebe, potkali se, objímali se, těšili se jeden z druhého. Ujistili se navzájem, že jejich láska je čistá a věrná. Baro vzal Šuki za ruku a vrátili se do rodné vesnice pro svého nejstaršího syna.

Otec viděl jejich lásku, poznal upřímnost a čistotu, a už věděl, že Baro je nejlepší muž pro jeho dceru. S radostí přivítal svého zetě. Babička taky šla vítat svého vnuka Bara, objala ho a pošeptala: „Není nic většího, než je láska, vítejte doma.“ ■

Duj phrala o Kalo the o Šuko

Veronika Kačovo

Na dur andre jekh kheroro dživelas čori džuvľi peskere duje čhavenca. Vičinenas pes o Kalo the o Šuko. O čhave pre peste avka avri marenas, hoj len aňi lengeri daj našťi rozprindžarelas. Soduj phrala peske andre savoreste pomožinenas the paťivales pes rozulavenas. Lengeri daj has lendar lošaľi the te has čore, dživenas peske lačhes, bo has paš peste jekh jekheha. Andre lengero cikno čororo kheroro has taťipen the kheratuňi bacht.

Sar cikne o čhave rado chanas grisa the peke gruľi andro bov. O Šuko džanelas te cirdel pre lavuta, has čhido pre peskero papus, aľe but pes na sikhľarďas, bo o papus muľas the les na has ňisavo sikhardo, so bi les sikhľarelas. Sar o Kalo the o Šuko avri barile, has zorale the šukar murša, kamenas te oddžal andal o kher, avri andre luma, avka sar sako baro murš. Te prindžarel neve džene, thana, the te dela o Del te rakhel peske romňen. E phuri daj na domukhelas the phenelas, hoj khere lenge hin nekfeder the hoj andre luma len na kamel te mukhel. Ko džanel, so šaj pes lenge ačhel, phenelas e daj.

„Feder bešen khere the ma mukhen man kadaj korkora!“ O Kalo the o Šuko na šunenas, so peske ile andro šero, kamenas te kerel. Žalosno daj andral peste čujinelas, hoj sig avela ďives, sar la o čhave mukhena the joj ačhela korkori. Calo ďives the rat rovelas, na kamelas peske te domukhel, hoj ačhela korkori. „Joj, daje amari kamaďi, imar ajci ma rov!“ cicharenas la o čhave. „Savore andal o gav džan andre luma, amen džaha tiš. Trine beršenca sam pale. Sa denašela sar paňi the trin beršenca sam pale, maj dikheha,“ phenenas kamibnaha la dake o Kalo the o Šuko. E daj na has kalestar lošaľi, aľe the avka bi peske kerenas, so kamen. Has len peskero šero. Čačo, has imar bare.

Avľas ďives, so pes odkerenas. Avri has šukares, delas šukares o kham. E daj le Kaleske the le Šukeske kerďas pro drom chaben. Paťarďas andro khosno sa, so la has khere, the sakones diňas kotor mas, so ačhiľas. Paš o vudar len fejs obchudľas the rovelas. Peskere čhaven diňas angrusťa, sar lepetka, so len te arakhel te bi avelas bibachtales.

O Kalo, has učo the zoralo murš, has les kale bala sar kaľi rat, andro jilo leske has barvaľipen the šukar romňi. Drom kije leskero suno has pharo. Jekhvar sar pes predžalas thaneha, dikhľas manušen, cirdenas bare verdana kaštenca the angarenca, ko džanel soha mek. O manuša has žalosne, melale the na phende aňi lav. Sar pre lende o Kalo dikhľas, kamelas te rovel. Sar dikhľas terňa čha, čhingerda the meľaľa, phučľas latar: „So pes kadej ačhiľas, hoj san savore žalosne? The soske keren ajsi phari buťi, maj na meren?“ E terni čhaj, phendžas, hoj hine prekošle le bibachtale kraľistar, nane imar sar manuš, aľe strojos, kamel, hoj o džene pre leste te keren buťi. Paš sako phari buťi te vareko merel, ta lestar pes ačhel zoraleder the bareder. Le Kaleske na has kada pre dzeka the phendžas peske, hoj andre kaja them ačhela the kale dženenge pomožinela.

Dujto ďives kerelas the jov buťi sar aver manuša, savore kerenas buťi tosarastar ži raťi. Le Kaleske raťi džalas suno – dikhľas peskero purano gav, sar labolas. O manuša denašenas the kerenas zorales vika, andre kada o Kalo upre ušťiľas. So džalas suno ta pes sa ačhiľas, dujto ďives chudľas te labol the kada gav the savore manuša pes mentinde avri the chudle te denašel, so lenge o pindre birinenas. O bibachtalo kraľis pes prekerďas pre trastuňi

socha the angrusťi la lepetkaha, savi o Kalo ňigda na lelas tele pal o vast, pes prekerďas pre džiďi šukar lepetka, urelas upre andre čera. Savore kada mentišagos slavinenas – o džviri, o kašta, o čirikle, o džuvľa khelenas the zorales giľavenas. Lengere hangi has ajse zorale, hoj šunenas o džene andal aver agor gav the fora. Sa upre ušťiľas the sa has aver. Manušengero hangos, pes ačhiľas mentišagos. O hangi, so o bibachtalo kraľis čitarelas, has šunde avka fejs, hoj o kraľis the leskere solgasi kašukaľile the ačhile lendar trastune sochi.

Le Kaleske bi ňigda na avelas pre goďi, hoj jekhvar lestar avela vitejzis the o manuša leske jilestar paľikerena. Savore manuša andal o gav leske paľikerenas the kerde leske bari paťiv, chalas pes, bašavelas the giľavelas. Calo luma pes došunďas pal o Kalo. O Kalo pes kadaj dikhľas peskere kamade phraleha the la daha. Jekhetane pijenas the radisaľonas. ■

Dva bratři Kalo a Šuko

Veronika Kačová

V nedalekém domečku žila chudá žena se dvěma syny. Jmenovali se Kalo a Šuko. Chlapci si byli tak podobní, že je ani vlastní matka nemohla rozeznat. Oba bratři si ve všem pomáhali a spravedlivě se rozdělovali. Jejich matka z nich měla velkou radost a přesto, že byli chudí, žilo se jim dobře, protože měli jeden druhého. V jejich malém skromném domečku vládlo vždy teplo a klid domova.

Jako kluci měli rádi krupicovou kaši a brambory připravené v peci. Šuko uměl hrát na housle, které zdědil po svém dědečkovi, ale moc se toho nenaučil, protože dědeček pak umřel a on neměl žádného učitele, který by se ho ujal. Když Kalo a Šuko vyrostli a stali se z nich dospělí, silní a krásní muži, chtěli odejít z domova, ven do světa, tak jako každý dospělý muž. Poznat nové lidi, krajiny, a jestli se podaří, najít si nevěsty. Jejich stará matka však byla proti a říkala, že doma jim je nejlépe a že do světa je pustit za žádnou cenu nechce. Kdo ví, co by se jim mohlo přihodit, říkala matka.

„Raději seďte doma a nenechávejte mě tu samotnou!“ Kalo a Šuko byli neústupní, a to, co si vzali do hlavy, chtěli za každou cenu uskutečnit. Nešťastná matka hluboko v sobe tušila, že brzo přijde den, kdy ji chlapci opustí a ona zůstane sama. Celé dny a noci plakala, nechtěla si připustit, že zůstane sama. „Ach, mámo naše milována, už tolik neplač,“ utěšovali ji synové. „Všichni z vesnice odcházejí do světa a my odejdeme též a za tři roky nás tu uvidíš zpátky. Ani se nenaděješ a tři roky utečou jak voda, uvidíš,“ konejšili s láskou svou matku Kalo a Šuko. Matka z toho radost neměla, ale vymlouvat jim to nemělo smysl. Měli svoji hlavu. A pravda, už byli dospělí.

Nadešel den, kdy se měli rozloučit. Venku bylo krásně, sluníčko pěkně hřálo. Než se Kalo se Šukem vydali na cestu do světa, připravila jim matka nějaké jídlo na cestu. Zabalila do šátku vše, co doma měla, a každému rozdělila ještě poslední kus pečínky, který ji zbyl. U dveří je matka silně objímala a plakala. Na rozloučenou svým synům darovala prsteny ve tvaru motýla, které by je měly ochraňovat, když bude nejhůř.

Kalo, který byl vysoký a svalnatý muž, měl vlasy černé jako sama noc, ve svém srdci toužil po bohatství a krásné nevěstě. Cesta k jeho snu nebyla jednoduchá. Jednou, když se procházel krajinou, spatřil lidi, kteří tahali velké vozy naložené dřívím a uhlím a kdoví čím ještě. Lidé byli smutní, špinaví a nepromluvili ani slovo. Pohled na ně Kalovi málem vehnal slzy do očí. Když spatřil mladou dívku, otrhanou a špinavou, zeptal se jí: „Co se tu stalo, že jsou všichni lidé tak smutní? A proč tak dřou, div práci nezemřou?“ Mladá dívka odpověděla, že jsou zakletí zlým králem, který už pomalu není ani člověk, ale stroj posedlý výkonem svých poddaných. A s každou smrtí, když těžká práce někoho časem zabije, se on stává silnějším a mocnějším. Kalovi se to nelíbilo a rozhodl se v této zemi zůstat a lidem pomoci.

Druhého dne pracoval stejně jako ostatní, všichni pracovali od rána do večera. V noci se pak Kalovi zdál sen – uviděl svoji starou vesnici, která hořela ohněm. Lidé utíkali a křičeli tak silně, že se Kalo probudil. Sen se stal skutečností a druhý den začala i tato vesnice hořet a všichni lidé se vysvobodili a utíkali, jak jim nohy stačily. Zlý král se proměnil v kovovou sochu a prsten s motýlem, který Kalo nikdy nesundal, se proměnil v krásného, živého motýla, který vzlétl vysoko do nebes. Všichni to osvobození oslavovali – zvířata, stromy, ptactvo, ženy, které tancovaly a nahlas zpívaly. Jejich hlasy byly tak silné, že to slyšeli i lidé z druhého konce vesnic a měst. Všechno se probudilo a nastal převrat. Lidský hlas, se stal vysvobozením. Hlasy, které zlý král umlčel, zněly tak hlasitě, že král a jeho poslové ohluchli a proměnili se v kovové sochy.

Kala by nikdy nenapadlo, že se jednou stane velkým hrdinou a lidé mu budou z celého srdce děkovat. Ještě v ten den mu všichni lidé z vesnice děkovali a připravili na jeho počest velkou hostinu, kde se jedlo, hrálo a zpívalo. Celý svět to slyšel a Kalo se zde setkal i se svým milovaným bratrem Šukem a se svou matkou, která se tu novinu dozvěděla, a společně slavili a radovali se. ■

E Veronika hiňi Nika

Ilona Ferkovo

E Veronika sas ochto beršengri čhajori. Phirelas andre dujto trejda. Khere la sas trin phrala. Savoro bengipen, so jon kerenas khere, joj tiš kerelas le čhajenge avri. Ňiko pes laha na kamelas te bavinel, bo sakovar le čhajoren vareso kerlas u jon paľis rovnas.

E daj la ňigda na marelas, ča lake mindik phenlas: „Me na džanav so tutar ela, sem tu sal žužo Jankus."

Rado pašľolas pro divanos the odlelas pes andre peskre sune. Odoj la sas peskre amala the lenca šukares pes bavinlas. O čhaja latar asanas. Soske korkori peha vakerel? U oj vašoda len marelas.

Andre škola o raklora la rado dikhenas, vakerenas peske pal o princeski the pal oda sar ena bare, so kerena. Le romane čhajenca pal ajse veci našťi vakerďa, bo latar asanas u phenenas, kaj hiňi diliňi.

Jekhvar bisterďa khere e pisanka the e sikhľarďi sas pre late choľamen. „Veroniko tento týden jsi už zapoměla dvakrát domácí úkol tak dnes budeš po škole a napíšeš si na papír všechny zapomenuty úkoly."

Akana so? Akana mange sa šukares gondoľinava, bešava kadaj u irinava. Pro dilos savore čhavore gele imar khere ča oj ačhiľa korkori andre trejda.

„Tak piš, piš Veroniko, já teď jdu do sborovny a za chvíli se vrátím, tak ať už máš něco napsané." U geľa het. E Veronika phirlas pal e trejda na džanelas so, až lake gele o jakha pro skamind. Odej pašľolas fijalovoparňi krejda ajsi šukar farba. Iľa la andro vast the chudľa te maľinel pal o fali. Malinďa kaštiľis pal calo fala, paše o luluďi, kašta sar čuľal jarkica the varesave cikne dživiricen. Bešľa pre phuv the predikhelas savoro, so malinďa. Varesar pes igen strapinďa. O jakha lake pernas až zasuťa.

Džalas lake suno, kaj oj hiňi oja princeska „Krejda". Sas igen šukar, džinďarde fijalova bala, bare šukar jakha the caľi sas fijalovo. Denaškerlas upre tele pal calo kaštiľis. Predikheľas o khera, šukar bari bar, o phurd perdal e jarka, o lepetki lecinenas pro luluďa, všadzi sas baro šukariben. Savoro andre jekh fijalovo farba. Jekhvareste ačhiľa varesavi brigošno. Pal calo thagaripen na sas late e fameľija, e daj, o phrala, aňi ole čhaja, so pes lenca na kamelas te bavinel. Akana lake sas igen pharo, kaj pre lende sas džungaľi. Sas adej korkori. „Sar oda kaj adej nane ňiko?" Denašľas kije phurd. Kamľa te predenašel aľe potkinďa pes u peľa andre jarka. Šunelas sar lake o pindre rozdžanas, chudľa te rovel, o apsa pal o čhama lake rozmukhelas o muj.

„Veroniko, Veroniko.“ Razinlas laha e sikhľardi. „Proč pláčeš?“ Sar pre late dikhľa fejs asanďila.

„Jak to vypadáš? Proboha, co si tady dělala?“ „Já, já… nevím, jak se to stalo. Jen si pamatuju, že jsem se rozpouštěla v řece.“

„Prosím tě, jdi si k umyvadlu a podívej se do zrcadla“. E Veronika dikhel pre peste, calo muj late sas sa maľimen fijalovones. Dičholas avri sar varesavo bengoro. Morďa o muj u avľa kijo skamind. Dikhel pal e trejda, ňikhaj na sas ňič, o fali sas sa žuže. Pučinlas avri o jakha, aľe čačes na sas ňič. „Stalo se něco Veroniko? Je ti dobře?“ „Ano, ano, paní učitelko.“

Avri lake sas imar mište. Dikhľa le čhajen sar pes bavinen. Denašľa ke lende u savoren chudľa te čumidkerel. „Čhajale, me imar avava pre tumende lačhi, ča manca vakeren.“ Savore pre peste dikhle a chudle avka te asan the le angušteha peske klopkinenas pro čekat. „Oda hiňi oj e Veronika ! Amari diliňi Nika.“ The oj asalas the sas rado, kaj hiňi le čhajorenca. „Ajso dilino suno imar ňigda na kamav ....“ ■

Veronika, prostě Nika

Ilona Ferková

Veronika byla osmiletá holčička. Chodila do druhé třídy. Měla tři bratry. A všechny ty lumpárny, které vyváděli doma, ona prováděla i holčičkám venku. Nikdo se s ní nechtěl bavit, protože pokaždé holčičkám něco vyvedla a ony plakaly.

Maminka ji nikdy nebila, jen ji stále říkala: „Já nevím, co z tebe jednou bude, vždyť ty jsi celý Janek!“

Veronika ráda ležela na kanapi a odebírala se do svých snů. Tam nacházela své kamarády a s nimi si báječně hrála. Holky se jí posmívaly: „Proč sama se sebou mluví?“ A ona je proto bila.

Ve škole jí neromské děti měly rády, povídaly si o princeznách, o tom, co budou dělat, až budou velké. S romskými děvčaty se o takových věcech mluvit nedalo, protože se jí smály a říkaly, že je hloupá.

Jednou si doma zapomněla písanku a paní učitelka se na ni zlobila. „Veroniko, tento týden jsi už dvakrát zapomněla domácí úkol! Tak dnes zůstaneš po škole a napíšeš si na papír všechny zapomenuté úkoly!“

Co teď? „Hezky to promyslím, budu tu sedět a budu psát,“ řekla si pro sebe Veronika. Po obědě šly všechny děti domů, jen ona zůstala ve třídě sama.

„Tak piš, piš Veroniko, já teď jdu do sborovny a za chvíli se vrátím, tak ať už máš něco napsané,“ řekla paní učitelka a odešla. Veronika chodila po třídě a nevěděla coby, až jí oči zamířily na stůl. Ležela tam fialovo-bílá křída, tak krásná barva. Vzala ji do ruky a začala kreslit po zdech. Namalovala po celé stěně zámek, kolem něho rostoucí květiny, stromy, tekoucí potok a nějaká malá zvířátka. Pak si sedla na zem a prohlížela vše, co namalovala. Nějak se moc vyčerpala. Oči jí padaly, až usnula.

Zdál se jí sen, že je princezna Křída. Byla velmi krásná, měla dlouhé fialové vlasy, krásné velké oči a byla celá fialová. Běhala po celém zámku. Prohlížela si místnosti, krásnou velkou zahradu, most přes potůček, létající motýlky všude na kytkách, byla to velká krása. Vše bylo v jedné barvě, fialové. Najednou dívenka zesmutněla – nikde po celém království nebyla její rodina, rodiče, sourozenci, ba ani děvčata, co si s nimi nechtěla hrát. Teď najednou jí přišlo líto, že na ně byla zlá. Byla tu sama. „Jak to, že tu nikdo není?“ Rozběhla se k mostu. Chtěla projít, ale klopýtla a spadla do potůčku. Cítila, jak se jí podlomily nohy, rozbrečela se, slzy jí stékaly po tváři a rozpouštěly obličej.

„Veroniko, Veroniko!“ zatřásla s ní paní učitelka.

„Proč pláčeš?“ Když na ní Veronika pohlédla, krásně se usmívala.

„Jak to vypadáš? Proboha, co si tady dělala?“ „Já, já… nevím, jak se to stalo. Jen si pamatuju, že jsem se rozpouštěla v řece.“

„Prosím tě, jdi k umyvadlu a podívej se do zrcadla.“ Veronika se na sebe dívala, celý obličej měla pomalovaný fialovou barvou. Vypadala jako nějaký čertík. Umyla si obličej a přišla ke stolu. Rozhlédla se po třídě, nikde nebylo nic, zdi byly čisté. Vytřeštila oči, opravdu nikde nic nebylo. „Stalo se něco Veroniko? Je ti dobře?“ „Ano, ano, paní učitelko.“ „Slib mi, že si doma napíšeš úkoly a zítra mi je ukážeš. A teď syp domů.“ „Ano, ano, paní učitelko.“

Venku jí bylo už dobře. Viděla romské holky, jak si hrají. Běžela za nimi a všechny začala objímat a pusinkovat. „Holky, já už na vás budu hodná, jenom se se mnou bavte!“ Všechny se na sebe podívaly, začaly se smát a prstem si ťukat na čelo. „No, jo, to je prostě Veronika! Naše bláznivá Nika.“ Nika se smála, byla ráda, že je s holkami.

„Tak hloupý sen už nikdy víc nechci…“ ■

O čirikloro Píp

Maria Sivakovo

Andro cikno gavoro na dur Prahatar bešel o čirikloro, vičinel pes Píp. Kada nav les has ča vajkeci ďives, aľe has leske pre dzeka, ta pre leste prisikhľilas. Pre soste peske na prisikhľiľas the so na rado dikhelas, has leskero nevo kher. Maj kurko olestar pes ačhiľas, hoj ko čirikloro avľas khere kaj avri bariľas, varesavo čudno čirikloro bijo pora pal leste terďolas mek čudneder the bareder čirikloro, tiš bijo phaka, the pal o vakeriben, so na achaľolas, pes jekvareste rakhľas andre kľetka. O Píp has žalosno, kamel te dikhel la da the peskere phralen.

Koda čudno čirikloro bijo pora pal leste but phirelas. Bešelas paš leskeri kľetka the vareso vakerelas. Achaľolas ča jekh, oda has Píp. Furt, kana peskero nav Píp šunelas, kerelas píp. Kada has le čudne čirikleske bijo phaka pre dzeka the vaš kada le Pípos diňas kotor phabaj. Le Píp na has pro lačhibena aňi gondoľipen. Varekana zobinďas andro čaroro kaj has dživ, has furt pherdo, ča te na avel bokhalo. Ča pre kada gondoľinelas, sar pes kola kľetkatar te dochudel avri the sar urela pale khere. O minuti pes cirdenas. Delas kham, paľis has šišitno. O Píp pes ňisostar na radisaľolas.

„Servus Píp, imar som khere!“ vakerel koda čudno čirikloro, sar varekhatar avelas.

„Píp.“

„No dikhes, Píp, sar tuke džal. Ma dara, sig tuke prisikhľoha the avaha kamarata. Ginava tuke paramisa.“ O čudno čirikloro peske pricirďas pašeder paš e kletka o kaštoro, kaj bešelas, bešľas peske, phuterďas vareso čudno, možno kňižka, the vakerelas. Vakerelas ajci, žikim o Píp zasuťas. Uštaďas les tosarutno kham.

Na džanelas, so ič raťi koda čudno čirikloro vakerelas, aľe možno vareso pal o tromaďipen. Gondoľipnaha čeporo zobinďas andal o čaroro o dživ the andro šero has les, so kamel te kerel. Planos sar denašela.

„Servus Píp, možno hin mek sig, aľe hoj sal furt ajso žalostno, čak tut čeporo lošarela te tut prindžareha peskere neve khereha. Phundravava tuke e kľetka the tu tuke ureha. Kames?“ – phenďas o čudno čirikloro.

„Píp,“ pipinďas o Píp, sar te bi achaľolas.

O čirikloro bijo phaka poľikes odkerelas o vudar, o Píp na užarelas the sig urelas andal e kľetka. Has ajso bachtalo, hoj hino hinke svobodno. Paľis hop chučľas the cikňa chevoraha urelas avri. O čirikloro bijo phaka the pora ačhiľas sar bar. Leskero nevo kamaratos urelas the na džanel kaj. O Píp urelas the rodelas o drom khere. Hojča tosara but na chaľas ta sig khiňiľas. Kamelas peske te oddichinel, aľe našťi, bo pre leste chuťiľas e mačka, rodelas vareso te chal.

O Píp imar džanelas, hoj leskero meriben „píp.“ Leskero nav šunďas o čirikloro bijo phaka. „Dža het, tu, džungaľi! Mukhes les! Oda hin miro kamaratos o Píp!“ E mačka sig denašľas, avka sar avľas. O Píp has ratimen.

Kole ďivesestar hino o Píp le čudne čirikloreha bijo phaka the pora nekfeder kamaratos, mek pes paš oda sikhaďas te vakerel.

„Servus, imar som khere, Píp!“ ■

Ptáček jménem Píp

Maria Siváková

V malé vesničce nedaleko Prahy bydlí ptáček jménem Píp. To jméno měl sice jen pár dní, ale jelikož se mu líbilo, docela si na něj zvykl. Na co si ale nezvykl a co rád neměl, byl jeho nový domov. Asi před týdnem se totiž stalo, že bez pozvání přišel k ptáčkovi domů, kde vyrůstal, nějaký divný ptáček bez křídel a peří, za ním stál ještě divnější a větší ptáček, taky bez křídel, a po nějakém štěbetání, kterému vůbec nerozuměl, se najednou ocitl v kleci. Píp byl smutný, chtěl zase vidět svoji maminku a brášky.

Ten divný ptáček bez křídel a peří za ním často chodil. Sedal si vedle jeho klece a něco štěbetal. Jediné, čemu Píp rozuměl, bylo Píp. Vždycky, když to své jméno Píp slyšel, udělal píp. To se tomu divnému ptáčkovi bez křídel líbilo a dal za to Pípovi kousek jablka. Jenže Píp neměl na dobroty ani pomyšlení. Občas zobl do mističky s prosem, kterou měl vždy plnou, jen aby zahnal hlad. Pořád jen myslel na to, jak se z té klece dostane ven a jak poletí zpátky domů. Minuty se vlekly. Svítilo sluníčko, pak byla tma. Nic Pípa netěšilo.

„Ahoj Pípe, už jsem doma!“, zaštěbetal ten divný ptáček, vždy když se odněkud vracel.

„Píp.“

„No vidíš, Pípe, jak ti to jde. Neboj, brzy si zvykneš a budeme kamarádi. Přečtu ti pohádku.“

Divný ptáček si přisunul bidlo co nejblíž ke kleci, sedl si, otevřel cosi divného, asi knížku, a štěbetal. Štěbetal tak dlouho, až z toho Píp usnul. Vzbudily ho až ranní paprsky. Nevěděl přesně, co ten divný ptáček včera večer štěbetal, ale zřejmě něco o odvaze. Dumavě občas zobl z misky trochu prosa a přitom se mu v hlavě zrodil plán. Plán útěku.

„Ahoj Pípe, asi je ještě brzy, ale protože jsi pořád tak smutný, třeba tě trochu rozveselí, když se seznámíš se svým novým domovem. Otevřu ti klec a ty se tady budeš moct prolétnout. Jsi pro?“ zaštěbetal divný ptáček.

„Píp,“ pípl Píp, jako by tomu rozuměl.

Ptáček bez křídel pomalu otvíral dvířka, Píp nečekal a rychle z klece vylítl. Byl tak šťastný, že je zase volný. Potom hop skok a frnk malou škvírkou z okna ven. Ptáček bez křídel a peří zkameněl. Jeho nový kamarád mu uletěl neznámo kam. Píp letěl a hledal cestu domů. Jelikož se moc nenasnídal, po chvilce se unavil. Chtěl si dát malou přestávku, ale nestačil si ani načechrat peří, a už po něm skočila kočka, která zrovna hledala něco k snědku. Píp se už loučil se životem, „píp.“ Když tu náhle zaslechl jeho jméno ptáček bez křídel. „Jedeš, ty potvoro! Nech ho být! To je můj kamarád Píp!“ Kočka zmizela tak rychle, jak se objevila a Píp byl zachráněn.

Od té doby je Píp s ptáčkem bez křídel a peří nejlepší kamarád, dokonce se i naučil mluvit.

„Ahoj, už jsem doma, Píp!“ ■

Čudno len

Rozália Kokotkovo

Has jekh len, andre late plavinenas o somnakune mačhore. E phuri geľas le vnučatenca pes te predžal khatar e len. La phurake džalas suno, hoj andre len dikhľas somnakune mačhoren. Ta len le čhavorenge kamelas te sikhavel.

O čhavore has phučkerde the na doužardes chučkerenas khatar e baba. Paš e len o čhavore bešle pre kovľi čar the užarenas, so pes kerla.

E phuri vakerelas kije len: „mangav tut lenije, hin andro tiro paňi somnakune mače? „Hi," odphenďas. „Hin adaj ča čepo. E bibachtaľi bosorka mange len sa avri chudľas u prekerďas len pro jaščurki, kaj len te chal. Bešel pre verba the užarel, sar o somnakune mačhore chuťena upral o paňi, chudel len andre peskere dorengera."

O čhavore phundrade mujeha dikhenas pre baba the na paťanas peskere kanenge, so šunde.

„Džaha la te našavel khatar e len!" phende la babake, sar šunde e len te stukinel the te rovel.

„O paňori man diňas somnakune mačhore, te na mange avel phares pro miro drom, kaj mange kampľas te rakhel šukara bara lenaha. Jekhetanes amenge kampľas te bajinel pal o somnakune mačhore, hoj te dodžan andro peskero morsko thagaripen," phenďas e len.

E baba he o čhavore peske la phura verbatar odčhinde bari raňori the gele pal e striga andre lakero kher. E striga daranďiľas, visarďas pes vranake the urďas andro kalo veš.

E baba lake phenďas: „Imar ňigda ma av pale, tu bengiňaľi strigo."

O čhavore la strigatar asanas the tiš pre late kerenas vika: „Amen tutar na daras."

Avle kije len the joj lenge phenďas: „Paľikerav tumenge kedvešne čhavorale he tuke phurije, džanavas, hoj man pomožinena te odmarel pes la bengiňala strigatar. Lače jileskre san." O vnučata pre baba asanďile the lošaha gele khere pre bari zmrzlina, so lenge richtinďas e baba vaš o lačhipen. ■

Zázračná řeka

Rozália Kokotková

Byla jednou jedna řeka, ve které plavaly zlaté rybky. Stařenka se vydala s vnoučaty na procházku kolem řeky. Stařence se totiž zdálo, že viděla v řece zlaté rybky. A tak je chtěla dětem ukázat.

Děti byly zvědavé a netrpělivě poskakovaly kolem babky. Na břehu řeky si sedly na měkkou trávu a čekaly, co se bude dít. Stařenka promluvila k řece: „Prosím tě, řeko, jsou ve tvých vodách zlaté rybky?“ „Ano,“ odpověděla. „Jen jich je tu málo. Zlá ježibaba mi je skoro všechny vychytala a proměnila je v ještěrky, aby je mohla sníst. Sedí na vrbě a čeká, až zlaté rybky vyskočí nad vodu, chytá je do svých sítí.“

Děti s otevřenou pusou hleděly na babičku a nevěřily vlastním uším, co slyšely. „Půjdeme ji vyhnat od řeky!“ řekly babičce, když slyšely řeku vzdychat a plakat. „Pramen mi daroval zlaté rybky, aby mi nebylo smutno na mé cestě, kde jsem se měla sejít s krásnou velkou řekou a spolu jsme se měly starat o zlaté rybky, aby dopluly do svého mořského království,“ řekla řeka.

Babička i děti si ze staré vrby ulomily dlouhé proutí a šly za ježibabou do jejího doupěte. Ježibaba se vylekala, proměnila se ve vránu a uletěla do černého lesa. Babička jí řekla: „Už se sem nikdy nevracej, ty zlá čarodějnice.“ Děti se ježibabě smály a taky na ni křičely: „My se tě nebojíme.“ Přišly k řece a ona k ním promluvila: „Děkuji vám, milé dětičky i tobě stařenko, věděla jsem, že mi pomůžete zbavit se té hrozné ježibaby. Máte dobré srdce.“ Vnoučata se na babičku usmála a s radostí cupitala domů na velkou zmrzlinu, kterou jim babička nachystala za dobrý skutek. ■

Pal e Patrička the pal o Robinkus

Květoslava Podhradsko

Pro agor foros Bradfordoste andre Anglija, dživel cikňi čhajori e Patrička, hin lake štar beš. Hin la terneder phraloro o Robinkus, hin leske jekh berš. Lengero čačikano than hin dur pal o moros, pro Čechi, kaj bešel he lengeri baba.

Jon pes dikhen ča jekhvar andro berš, sar le čhavoren hin o prazdňini. Hin pro samo agor o junos u e baba pes našťi imar doužarel sar avena o čhavore la daha the le dadeha.

O Robinkus pes uľiľa kodoj dur andre phuv pal o moros. E baba les dikhela pro peršo razos te phirel pal e čechiko phuv. E baba sodujedženenge richtinel bari hoscina, bo len has andro majos the andro junos o uľipen. Šukares prikerďa o kher, pekľa, šukares rakinďa andro papira o darčeki. Richtinďa o bazenkos pre bar. Dovakerďa lenge o thana pro vileta, kaj ča lenca te avel, so nekbuteder.

Kija raťate e baba odgeľa vaš lenge pro leťiskos. Le roplanos has deš minuti cikneder zor u e baba pes daralas, či sa oda mištes. Ča akana phende, kaj o roplanos avel the terďola pre phuv.

E baba užarelas paš e phuterďi u dikhľa la Patrička, pro dumoro la has cikňi torbica.

„Babo, kadaj som“, vičinelas e čhajori. O Robinkus peske bešelas andre kočica u ňič na džanelas. Bo has leske jekh berš.

O jeeej, oda ča has vareso! Sar pes dikhle...
E baba chudľa la Patrička, hazdľa la upre the čumidkerelas lake o čhamora. „No sar mištes, kaj imar san kadaj,“ phenďa e baba u sakoneha pes obchudelas.
E Patrička la babake igen sig vakerelas, kaj džanelas tosarastar, hoj e baba ela pro leťiskos. Bešle savore andro motoris u džanas savore khere.

Khere ke baba pre lende užaralas o šukariben.
E Patrička maškar o vudar imar vičinelas: „Oda perdal mande babo?“ Jooj, savo šukariben, všadzi o mašľi andal jekh sera pre aver sera the všadzi o balonki.

E Patrička iľa o darečki u cirdelas tele o papira.
Le Robinkus mukhľa e baba pre phuv, kaj te dikhel leskere perše krokici. Džalas poľikes sera seratar.

E baba richtinelas o chaben. O dad prikerelas le Robinkuske o haďocis. U e Patrička phirelas dikhelas pal o kher u kaj sovela.

„Me sovava la babaha kadaj, andro kada kher“ u thoďa peske e torbica kodoj. Babo, anďom tuke o darečki, šaj len phuterav me? E baba phenďa: „Tu mange anďal darečki, no ta tu sal šikovno Patričko!“ Rozkerďa la babake o darečki.

„Pheneha paramisi babo?“

„Phenava, aľe sar aveha andro haďocis,“ phenďa e baba.

E paramisi pal e buda andro veš has igen bari, the e čhaj peľas andro suno andro baro veš. Aľe pal oda tumenge rozvakerava aver razos, mire čhavore... ■

O Patričce a Robinkovi

Květoslava Podhradská

Na okraji Bradfordu v Anglii žije malá dívenka Patrička s mladším bratrem Robinkem a se svými rodiči. Jejich původní domov je daleko za mořem, v Čechách, kde také bydlí i jejich babička.

Patrička s Robinkem, se chystají navštívit babičku i s rodiči. Na Robinka se babička moc těší, protože se narodil na britském ostrově a ona ho uvidí poprvé chodit po české půdě. Pro obě děti chystá velké narozeninové překvapení. Vyzdobila byt, napekla koláče, zabalila dárečky, nachystala bazén na zahradě a také naplánovala různé výlety, aby si děti co nejvíc užily.

K večeru odjela na letiště do Brna. Letadlo mělo asi 10 minut zpoždění a babička byla v obavách, protože děti letí přes moře a letadla taky někdy můžou mít turbulence. Konečně ohlásili, že letadlo z Anglie přistává.

Babička je vyhlíží, čeká u brány a v tom spatřila Patričku s batůžkem na zádech.

„Babičko, tady jsem," volala dívenka.

Robinek seděl v klidu v kočárku a netušil, co se děje, protože měl teprve jeden rok.

„Konečně jste tady!" řekla babička a přivítala se s celou rodinou.

Patrička se snažila babičce vysvětlit lámanou češtinou: „Věděla jsem, že budeš tady na nás čekat."

Chytly se za ruce a odcházely společně z haly. Nasedli všichni do auta a odjížděli k domovu, kde Patrička byla u babičky naposledy před dvěma lety.

Doma na ně čekalo překvapení. Patrička hned od dveří volala: „To je pro mě, že, babi, můj narozeninový dáreček, a to jsi udělala pro nás, to je moc krásné, samé pentličky natažené po bytě z rohu do rohu a nafouknuté barevné balonky."

„To já vím, to je birthday," a vzala hned dáreček, podala ho i bratrovi.

Babička spustila Robinka na zem, aby viděla jeho první krůčky. Šel pomalu, jeho krůčky byly nejisté. „To nic," řekla babička, „však on se rozlítá, jen počkejte, ještě ho budeme hledat."

Babička nachystala večeři a tatínek rozložil postýlku pro Robinka. Patrička lítala po bytě, rozhlížela se, jak to u babičky vypadá a kde bude spát. „Já budu s babičkou v pokoji," řekla své mamince a odložila si k postýlce batůžek. „No, a babičko, víš ty co? My jsme ti přivezli taky dárečky, mohu je rozbalit?"

Babička řekla: „Ty máš pro mě dárečky, Patričko? Tak to jsem moc zvědavá."

„Ano, máme," řekla dívenka a podala jí krásný dárek a dodala: „Budeš vyprávět pohádku, babi?"

„Budu, ale až budeš ležet v postýlce," odpověděla babička.

Pohádka o budce v lese byla dlouhá a dívenka se najednou ve snu ocitla v hlubokém lese. O pohádce budu vyprávět někdy příště, milé děti. ■

Paramisa perdal miri vnučka e Kofinka

Iveta Kokyovo

Has jekh čhajori vičinelas pes Sofije, aľe lakri baba la vičinelas Kofinka. Jekhvar pes e Kofinka geľas te predžal. Avri has šukar novembreskro ďives, has tato. O khamoro pre late upral asalas the kamelas pes te bavinel.

Dromeha pes rakhľas cikne rukonoreha. Dikhľas les bondžardes andre huľka, fejs ričinlas. „Au, au… sa man dukhal, Kofinko zpomožin mange." Phare jileha geľas ke leste pašeder the phučľas lestar: „Ta so hin tute?" O rukonoro odphendžas: „Nasvalo som, ňiko mange na džanel te pomožinel, možno man imar na sasťarava avri." E Kofinka na užarlas the hladkinďas les. Delas leske duma ola nekšukarader paramisi pal o cikno rukonoro, so les calo svetos rado dikhelas. Oda has oda, so leske kampelas.

Le cikne rukonores na has ko te hladkinel, te del les šukar lav. Minďar has sasťardo avri. Vaš kada, hoj les avri sasťarďas la diňas trin balonki. Ola balonki na has običajne, has čarovne. Ko len chudľas andro vast, ta pes leske ačhiľas oda, so leskro jilo kamelas. O kamľaripen pes na mušinelas te phenel – o balonki, sa čujinenas, džanenas te ginel andre mišľa the andro jilo.

E čhajori dživelas but časos la babatar the le papustar pro aver than. Dživelas dur pal o oceanos (baro paňi). Lakro kamľaripen has, hoj len te dikhel, he te obchudel. Le balonenge na kampelas ňič te phenel. Ňisostar ňič pes hazďľas bari barvaľ, e čhajori fejs ľikerlas andro vastora o čarovne baloni. Rakhľas pes upral e phuv, ľigenenas la upre the dur. Urľinlas cez oceanos, but fori, bare paňa the lena.

Urľinlas avka fejs, hoj na zbačinďas sar imar has pašes khatar o kher kaj bešenas e baba the o papus. Avľas lake pre mišľa te phučel: „Balonki, džanen kaj e baba the o papus bešen? Prindžaren lengri adresa?" O balonki chudle te asal. „Šaj džanes hoj džanas… maj odoj aveha." Na has olestar but the e čhajori has pro balkonos paš e baba the papus. Mukhľas o balonki, paľikerďas the le vastoreha kerďas lenge pa, pa. „Ma paľiker amenge, aľe le rukonoreske, so les avri sasťarďal." Dikhelas sar urľinen, žikim na našľile.

E Kofinka durkinďas pro vudar. O papus na šunďas, bo hino kašuko sar kašt, aľe e baba šunďas the phundraďas lake o vudar. Peršo peske mišľinelas, hoj o Devloro peske kerel pheras, the anďas lenge o darunki sigeder. Obchudľas peskra vnučka the radišagoha chudľas te giľavel giľi sar has cikňori andre perňicica. O papus andro radišagos chudľas te rovel, la Kofinkake has phares. Phendžas, hoj imar ňigda len na odmukhela the avela sako razos lenca! Avka sar phendžas, avka hin! ■

Pohádka pro mou vnučku Kofinku

Iveta Kokyová

Byla jednou jedna holčička, jmenovala se Sofie, ale babička jí říkala Kofinka. Jednou šla Kofinka na procházku. Byl krásný listopadový den, bylo teplo. Sluníčko se nad ní usmívalo a chtělo si hrát.

Cestou potkala malého pejska. Viděla ho schouleného do klubíčka, velice naříkal. „Au, au… všechno mě bolí, Kofinko, pomoz mi." S lítostí šla k němu blíž a zeptala se ho: „Co je ti?" Pejsek odpověděl: „Jsem nemocný, nikdo mi nedokáže pomoct, možná se už nevyléčím." Kofinka na nic nečekala a pohladila ho. Vyprávěla mu ty nejkrásnější pohádky o malém pejskovi, kterého celý svět miloval. To bylo právě to, co pejsek potřeboval. Jeho zatím nikdo nepohladil, nepověděl mu krásné slovo. A jak ho Kofinka pohladila, hned byl vyléčený. Za to, že ho vyléčila, dal jí tři balónky. Ty balónky nebyly obyčejné, byly kouzelné. Kdo jich vzal do rukou, splnilo se mu přání, po kterém jeho srdce toužilo. Přáni se nemuselo ani vyslovit – balónky vše vycítily, uměly totiž číst v mysli i v srdci.

Holčička žila dlouhou dobu daleko od babičky a dědečka. Žila odděleně na jiném místě, žila daleko za oceánem. Její přání bylo, aby babičku s dědečkem opět viděla a obejmula je. Balónkům nebylo potřeba nic vysvětlovat. Z ničeho nic se zvedl veliký vítr, holčička pevně držela v ručičkách kouzelné balónky. Ocitla se nad zemí, odnášely ji výš a dál. Letěla přes oceán, viděla hodně měst, moří a řek. Letěla tak rychle, že si ani nevšimla, jak už je blízko domu, kde bydlí babička s dědou. Vzpomněla si a zeptala se: „Balónky, a víte kde babička s dědou bydlí? Znáte jejich adresu?" Balónky se začaly smát. „To víš, že víme… hned tam budeme." Netrvalo dlouho a holčička se ocitla na balkóně u babičky a dědy. Pustila balónky, poděkovala a ručičkou udělala pá, pá. „Nám neděkuj, ale pejskovi, kterého si vyléčila!" Dívala se, jak se vznášejí, dokud nezmizely.

Kofinka zaklepala na dveře. Děda neslyšel, protože byl hluchý jako poleno, zato babička slyšela a otevřela jí dveře. Nejedříve si myslela, že Bůh si z ní utahuje a donesl jim dárky předčasně. Obejmula svou vnučku a samou radostí jí začala zpívat píseň, jako když byla vnučka malá v peřince. Děda radostí začal plakat, Kofince to bylo líto. Řekla, že už je nikdy neopustí a bude pořád s nimi! A jak to řekla, tak to je. ■

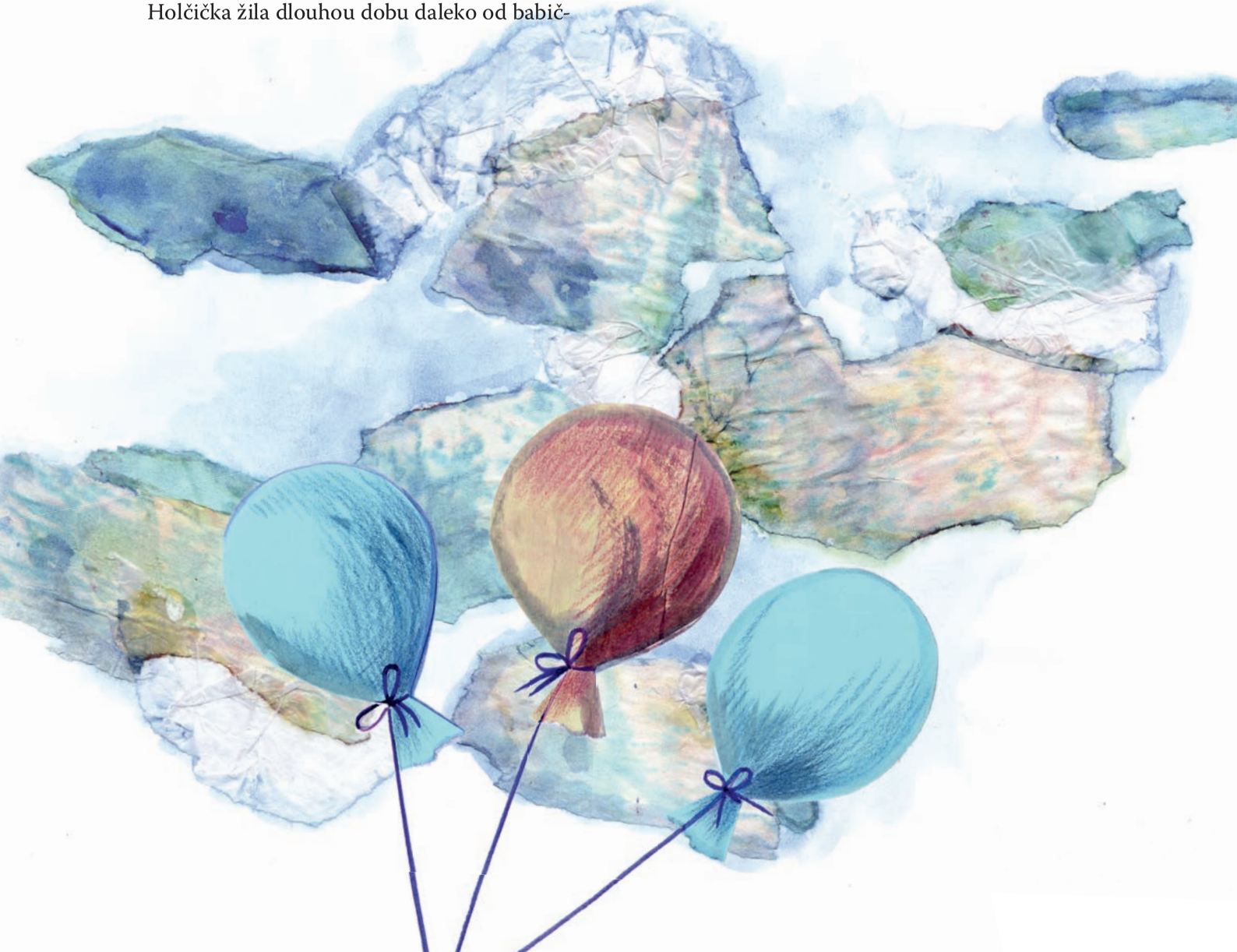

JIČÍN
Smidary
NOVÝ BYDŽO
CHLUMEC nad Cidlinou
DOLNÍ BOUSOV
Libáň
Rožďalovice
Dymokury

Hororis Samara

Mária Hušovo

Mire, čhavore, so has o covid, calkom dzivisaľile. E barebalengeri Sandra hiňi angal e puberta – gradusis bibacht eňa berš.
O Markus, Spadermanos. O šero marel andre makarsoste. Gradusis bibacht – štar berš. Mek na džanel lačhes te vakerel.
Hoj kamen te dikhel pro hororis „Kereka“. Mukhav lenge o filmos.
Murdarav andre o vilaňis, labarav e momeľi the asav.
Pašľuvas andro haďos.
E Sandra pes ciskinel pro Markus the avri pučinel o jakha.

Daranutňi muľi čhaj e Samara hiňi pal calo televizija. Jekhvareste čhinav le pindreha.

„Sandro, preač man te chitkinel,“ kerav vika.

„Mamo, preač! Kames amen te daravel avri?“

Paš e daranutňi atmosfera paš e labarďi momeľi mange avel pre goďi – vareso pes kerel!

Hipnotizimen daraha, o jakha lenge bešen pre televizija. Na čujinen, hoj pes odkerďas o vudar. Vareko kodoj phurdel! Sar primarďi chudav o dichos. Jekhvareste čujinav pro vast vareso džungalo the šilalo!

Fuj! Vareko man čarelas!

O instinktos has bareder sar miri vitejza anglal o čhavore. Kerďom vika the o čhavore kerde tiš vika.

„Á!“ kerďom vika.

„Gusto!“ amaro na dočalo rukono. Tradľom les het. Lošaha asanďiľam.

„Andre škola mange phenen Samara. Hin man bala sar la“, ašarel pes e Sandra. Prečhivel o bala cez muj the daravel amen. Džal lake.

„Preač!“ kerel vika o Markus.

E Samara varekas cirdel andre chaňig.

„Mamo, murdar andre! Murdar andre!“

Maj man tasadenas.

„Labar!“

„Dikhena pro horora?“ asav the na labarav.

„La Samara imar ňigda! Soske amen mukhľal, hoj te dikhas?“ kerel vika daranutňi Sandra.

„Marku, av manca pro budaris!“, mangavel e Sandra.

„Me man darav!“

„Mamo, av tu!“

Odphenav. Mangel le Markus the džan.

Akana jekhvareste bari vika, na manušeskeri vika. Sig, sig denašav te labarel.

„Pomožin! Mamo! Á!“ kerel vika e Sandra.

„Do frasa, so pes kerel?“ denašav sar diliňi.

„Saláma, Saláma!“ rovel o Markus daraha andro muj. Denašel mange tel o pindre, maj bi man tele čhivelas.

Paš o vudar terďol the kerel vika e Samara! O apsa čhorďon pre phuv. O muj lake zathodo le balenca. Kerel vika , chučkerel... Kamel pes te mentinel avri!

„Saláma. Saláma!“ furt kerel vika daranutno Markus.

„Chudľas man! Na mukhel man!“ kerel vika e Sandra sar diliňi.

Odčhivava lake o bala pal o muj.

„E kľamka tuke zachudľas o bala!“ kerav bareder vika, kaj la te cicharel.

„Sig, sig!“ kerel čudno hangoha.

Denašel avri andal e spalňa o rom. Sodujdžene pes na ľikeras apsendar andro asaben. E Sandra vaš kada pre amende kerel vika.

Rovav the obchudav la. „Džungaľi sal!“ našťi pre man dikhel šokimen Sandra.

O horora le čhavorenca hine nekfeder. ■

Horor Samara

Mária Hušová

Moje děti v covidové karanténě zdivočely.
Dlouhovlasá Sandra v totální předpubertě – míra nebezpečí devět let.
Marek, Spiderman. Rozbíjí si hlavu o cokoliv. Míra nebezpečí – čtyři roky. Ještě neumí dobře mluvit.
A že se podívají na horor „Kruh“. Pustím jim ho.
Zhasínám, zapálím svíčku a pochechtávám se.
Leháme si do postele.
Sandra se lepí na Marka a třeští oči.

Strašidelné mrtvé děvče, Samara, je přes celou obrazovku.

Najednou trhnu nohou.

„Sandro, přestaň mě lechtat," zanadávám.

„Mami, přestaň! Chceš nás vyděsit?"

Při té tísnivé atmosféře při svíčce mi to začíná docházet – něco se děje!

Zhypnotizováni strachem, oči mají přilípnuté na obrazovce. Nevnímají, že se pootevřely dveře. Někdo tam funí! Ztuhnulá lapám po dechu. Najednou cítím na ruce něco odporné a studené!

Fuj! Lízanec!

Instinkt byl silnější než moje hrdinství před dětmi. Vykřikla jsem a děti hystericky sborově též – „Á!"

„Gusto!", vyštěkla jsem. Náš věčně nenažraný pes. Vyhnala jsem ho. S úlevou jsme se rozesmáli.

„Ve škole mi říkají Samara. Mám vlasy jako ona." vychloubá se Sandra. Přehodí je přes tvář a straší nás. S úspěchem.

„Přestaň!" křičí Marek.

Samara táhá kohosi do studně.

„Mami, vypni to! Vypni to!"

Skoro mě přidusili.

„Rozsviť!"

„Budete se koukat na horory?" směju se a nerozsvítím.

„Samaru už nikdy! Proč si nás nechala, abychom se koukali?" křičí vyděšená Sandra.

„Marku, pojď se mnou na záchod!" prosí Sandra.

„Já se bojím!"

„Mami, pojď ty!"

Odmítám. Uprosí Marka a jdou.

A tu najednou hrozivý, nelidský křik. Vystřelím zděšená k vypínači.

„Pomoc! Mami! Á!" ječí Sandra.

„Do háje, co se děje!?" běžím tam panicky.

„Saláma, Saláma!" pláče Marek s hrůzou ve tváři. Vběhne mi do cesty, až mě málem srazí.

U dveří na záchod stojí kvílící a vyděšená Samara! Slzy ji padají na zem. Tvář má zahalenou prameny vlasů. Křičí, skáče... Snaží se vysvobodit!

„Saláma, Saláma!", nepřestává vykřikovat vystrašený Marek.

„Chytila mě! Nepouští mě!" vříská Sandra smyslů zbavená.

Odhrnu jí vlasy z tváře.

„Vlasy se ti zachytily o kliku!" překřikuju ji, abych ji uklidnila.

„Rychle, rychle!" křičí divným, nepřirozeným hlasem.

Vyběhne i manžel z ložnice. Oba se neubráníme slzám ze smíchu. Sandra nám za to nadává. Pláču a objímám ji. „Jsi hnusná!", opovrhne mnou ještě stále šokovaná Sandra.

Horory s dětmi jsou zkrátka nej. ■

O polarňikos

Joschua Ferenc

O Oskaris rakhľas andro kher kňižka Alchymista. Andro jekh kotor has pisimen: „Te vareso čačes kames, calo vesmiris pes thovela jekhetanes, kimča oda te dochudes."

Andro Trosmo andro Norsko, dživelas jekh čhavo, vičinelas pes Bob, aľe savore les vičinenas Oscar. Korkoro na džanelas, soske les avka vičinen. Andre škola les has na but kamarata. Jekh čhaj leske has pre dzeka, vičinelas pes Margaret. Has leskeri kamaratka, aľe paľis sar lake chudľas te vakerel pal o polarno drom pro južno polos, leha preačhiľas te vakerel. Phenelas, hoj hino dilino. O Oscar peršo pre Margaret rušelas, aľe paľis preačhľas. Na has oda ňič baro, bo he leskere kamarata leske preačhile te paťal, hoj peske džal pal peskero suno. Ča duj čhave vakerenas le Oscariha. Vičinenas pes Elias the isto Matyáš Břicháček.

Sar o Oscar avri bariľas, leperďas peske pro suno the chudľas godi. Cinďas peske ľiloro pre šifa andro Irsko. Kidľas upre o polarno uraviben the geľas. Leskero drom pro južno polos chudľas.

Pre šifa has šil the namištes, aľe o drom na has ajso dur the maj has andro Irsko.

Terďolas andro pristavos, kaj kampelas te predžal pre aver šifa. Ta minďar peske geľas te cinel ľiloro pre Antarktida. Kamelas te predikhel o Irsko, aľe na has les časos. Has baro šoros, ta peske bešľas pre phuv the užarelas. Na has oleske but the paš leste bešľas varesavo Rom the phenel: „O Del tuha, more, kaj džas?"

Ej, Romeja, ži pro južno polos", odphenďas o čhavo.

„Jáááj, the na avela tut kodoj but šil?!" daranďiľas o Rom.

„Na avela, Romeja, me som andal o Norsko, man šil nane, no kaj džas tu Romeja?"

„Me? Me dživav kadaj andro Irsko, kadaj mange lačhes, aľe džav pal o biba the o bača. No… pal e fameľija, te dikhel len, jon bešen andro Skocko".

„Jáj, oda miri šifa! Imar mušinav te džal Romeja, aľe rado tut prindžarďom the pozdravin mandar tira fameľija!"

„Pozdravinava, more. But bacht!" odphenďas o Rom the našľiľas.

Kaja šifa has bari the mek šilaleder, sar koja peršo. O drom has baro the o nasvaľipen le paňestar bibachtalo. Pal o duj čhon imar o Oscaris terďolas pre Antarktida maškaral o tučňaka. Na kamelas pes leske te džal het, aľe musaj te džal. Has les šil, he te peske phenelas, hoj nane. Pro drom pes rakhelas manušeha, has les slugadžiko helma the khosno. Na dikhelas leske pro muj, ta džalas dureder. Sar imar has pašes, paš o than, hinke dikhľas kole maskimen manušes. Akana pašľolas pre phuv the vičinelas, hoj leske kampel šegetišagos. O polarňikos Oscaris ke leste denašelas. The phučľas lestar, so pes leske ačhiľas, the jov, feder joj, odphenďas, hoj hin la vareso le pindreha. „Calo časos, so pes tumenca rakhav ,mange gondoľinavas, hoj san murš" asanďiľas o Oscaris. Hoj maj preačhiľas te asal, sar peske poľikes tele lelas e helma pal o šero.

Oda has e Margareta! Koja Margareta, so leha preačhiľas te del duma, bo les ľikerelas sar dilines. He te has pre leske akor bibachtaľi, kamelas lake o Oscaris te podel o vast. Joj jekhvareste upre chuťiľas the avri cirďas šabla the phenďas: „Ňič man na dukhal, ha! Me avava pro južno polos sigeder sar tu!" Imar les kamelas te čhinel, the palunestar avľas pašeder o Rom the činďas la pal e čham, hoj pes lake o šero visaľiľas, the ruginďas la andre bul, hoj urelas ži andro Norsko.

„Romeja. So tu kadej keres?" phuchel lošaha o Oscaris.

„No, prethoďom mange o drom andro Skocko the geľom minďar pal tute."

„Jáj, paľikerav, Romeja, te na tu, ta som imar mulo!"

Dijader gele khetane, ži kim dogele pro južno polos. Thode kodoj trin fani e Norsko, e Irsko, the Romaňi the akorestar hine nekfeder kamarata. ■

Polárník

Joschua Ferenc

Oskar našel v pokojíku knihu Alchymista. V jedné kapitole se psalo: „Když něco opravdu chceš, celý vesmír se spojí, abys toho dosáhl."

V Tromsu, v Norsku, žil jeden chlapec. Jmenoval se Bob, ale nikdo mu neřekl jinak, než Oskare. Sám ani nevěděl, proč mu tak říkají. Ve škole měl jen pár přátel. Jedna dívka jménem Margaret se mu líbila. Byla to jeho kamarádka, ale poté co jí začal vyprávět o polární cestě na jižní pól, se s ním přestala bavit. Říkala, že je blázen. Oskar se nejprve na Margaret zlobil, ale pak si toho přestal všímat. Nicméně nebylo to nic neobvyklého, i jeho kamarádi mu přestali věřit, že si svůj sen splní. Jediní dva kluci se s Oskarem bavili. Jmenovali se Elias a jistý Matyáš Břicháček.

Když Oskar vyrostl v dospělého kluka, vzpomněl si na svůj sen a dostal nápad. Koupil si lístek na loď do Irska. Sbalil polární oblek a vyrazil. Jeho cesta na jižní pól začala.

Na lodi bylo chladno a nepohodlno, ale cesta nebyla tak dlouhá a za chvíli už byl v Irsku. Stál v přístavu, kde musel přestoupit, a tak si šel hned koupit lístek na Antarktidu. Chtěl si Irsko prohlédnout, ale neměl čas. Fronta však byla tuze dlouhá a tak si sednul na zem a čekal.

Po chvíli si k němu sedl nějaký Rom a povídá – „Pozdrav pánbůh, more[1], kampak máš namířeno?"

„Ej, Rome, až na jižní pól," odpověděl mladík.

„Jáááj, a nebude ti tam moc zima?!" zděsil se Rom.

[1] more = člověče
[2] But bach! = Hodně štěstí!

„Nebude, Rome, já jsem z Norska, mně zima není, a kam popluješ ty, Rome?“

„Já? Já žiju tady v Irsku, tady je mi dobře, ale jedu za tetami a strejčky. No... za rodinou, navštívit je, a ti bydlí ve Skotsku.“

„Jé, to je moje loď! Už musím, Rome, ale rád jsem tě poznal a pozdravuj ode mě svoji rodinu!“

„Budu, more. But bach!“[2] odpověděl Rom a zmizel.

Tahle loď byla větší a ještě chladnější, než ta předtím. Cesta byla dlouhá a mořská nemoc nesnesitelná. Po dvou měsících konečně Oskar stál na Antarktidě mezi tučňáky. Nechtělo se mu od nich pryč, ale musel vyrazit. Byla mu zima, ať si namlouval, co si namlouval. Na cestě potkával člověka, který měl vojenskou helmu a šátek. Neviděl mu do obličeje, a tak šel prostě dál. Když se blížil k cíli, znovu uviděl toho maskovaného muže. Tentokrát ale ležel na zemi a volal o pomoc. Polárník Oskar k němu běžel. Zeptal se ho, co se mu stalo, a on, tedy spíše ona, odpověděla, že má něco s nohou. „Celou dobu, co vás potkávám, jsem si myslel, že jste muž,“ usmál se Oscar. Jenže smích ho brzy přešel, když si začala pomalu sundávat helmu.

Byla to Margaret! Ta Margaret, která se s ním přestala kamarádit, protože ho měla za blázna. Přestože na něj byla tehdy zlá, snažil se ji Oskar pomoci. Ona však najednou vyskočila, vytasila šavli a řekla: „Nic mě nebolí, ha! Já jen budu na jižním pólu dřív než ty!“ Už ho chtěla seknout, když tu náhle zezadu se přiblížil Rom a dal Margaret facku, že se jí hlava otočila, a kopnul jí do zadku tak, že letěla až do Norska.

„Rome, co ty tu děláš?“ ptá se Oskar radostně.

„No, odložil jsem výlet do Skotska a jel hned za tebou.“

„Ej, díky, Rome, nebýt tebe už jsem mrtvý!“

Dál šli spolu, až došli na jižní pól. Vztyčili tam tři vlajky norskou, irskou a romskou a od té doby jsou nejlepší kamarádi. ■

Pal o Janučus so na sas šukar

Eva Kropiwnicko

Varekana imar bud berš oleske, dživelas o terno Jančus peskre dadeha andro kaštuno kheroro. O dad les bararelas avri korkoro, e daj leske muľa, sar has mek o Jankus ciknoro. Bešenas andro gav. Khere len sas duj gurumňa he trin bale. O thud the o mas bikenenas, sar murdarenas le baľičen, bo sostar bi dživenas. Te bikenel phirenas andro foros.

O Jančus sar bariľas avri, na sas šukar. Sas džungalo, pro muj leske barile kajse kale dzara, sako ko les dikhľas lestar daralas. Sar manuš sas lačho, buťakero, jileskero. Savoren rado dikhelas. Andre škola o čhave lestar hasanas. O Jančus phirelas te rovel pro budaris. Lačhes pes sikhľolas. Pharo dživipen les sas. Na sas les dajori, ča o dadoro he jov sas nasvalo.

Jekhvar geľa o Jančus khere u phenďa peskre dadeske: „Dado miro, imar me na džav tajsa andre škola. Savore čhave mandar hasan u vičinen man „Dzaralo“. Ňič lenge na kerďom, ča vašoda, kaj mange barile pro muj o dzara. Dado ,soske mange oda na džal het? Janču, oda tuke na džala het? Me vaš oda našťi, hoj tuke oda avka bariľas! Av rado, kaj sal sasto. Sal murš, lačhi godi hin tut, sar baroha avri, dikheha rakheha tuke šukar romňa, dživeha tuke lačhes. Ola čhave, so tutar akana hasan, paľis imar tutar na hasana, dikheha mro čho.“

Avka geľas o Jančus te sovel. Andro suno dikhľas šukar džuvľa. Dičholas avri sar e svato Marija. O jakha pre late mukhľas.

Joj leske phenďa: „Janču, tosara sar ušťeha upre dža andro veš, odoj hin ajso jarkos, mor tuke o muj le paňeha, dikheha avela tutar manuš.“ Sar leske joj oda phenďas, maj na sas.

Avka sar tosara ušťiľas upre, sa phenďas peskere dadeske. O dad leske phenďas: „Dža mro čho le Devleha u ker, so tuke koja džuvľi phenďas, so tu la dikhľal andro suno.“

Geľa o Jančus vešeha u dikhel palal oda jarkos. Morel peske kole paňeha o muj u maj leske o dzara pele tele pre phuv. Maj les sas šukar muj o jakha leske labonas u phenďa peske korkoro „Akana som bachtalo.“ O dadoro sar les dikhľas leske phenďa: „Joj mro šukar čho, oda sas e svato Marija, kamelas, kaj tuke te avel andro dživipen lačhes, te na tutar o čhave he o manuša hasan.“ ■

O ošklivém Jankovi

Eva Kropiwnická

Kdysi dávno, hodně let je tomu, žil mladý Jan se svým otcem v dřevěném domečku. Tatínek ho vychovával sám, maminku neměl, zemřela, když byl Jeníček ještě malý. Doma měli dvě krávy a tři prasata. Prodávali mléko a maso, když zabíjeli prasata, byla to jejich obživa. Prodávat chodili do města.

Janek vyrostl, vůbec nebyl hezký, ale ošklivý, na tváři mu narostly černé chlupy, každý kdo ho viděl, ten se ho lekl. Jako člověk však byl hodný – pracovitý, srdečný, měl všechny rád. Ve škole se mu děti posmívaly, chodil pak plakat na toaletu. Měl to v životě moc těžké. Neměl maminku, jenom tatínka, ale i on byl nemocný.

Jednou Janek řekl doma svému otci: „Tatínku můj, já zítra nejdu do školy, všechny děti se mi smějí, daly mi přezdívku „Dzaralo“, tedy „Chlupáč“, nic jsem jim neudělal, jen proto, že mi vyrostly na tváři chlupy. Tatínku, proč mi to nejde dát pryč?“

„Jednou ti to půjde dát pryč, já za to nemohu, jak ti to vyrostlo. Buď rád, že jsi zdravý. Jsi chlap, jednou budeš dospělý, máš dobrou hlavu, uvidíš – najdeš si hezkou ženu, budeš se mít dobře. Ty děti, co se ti teď smějí, pak se ti vysmívat nebudou.“

A tak šel Janek spát. Ve snu viděl krásnou ženu, tak krásnou, že vypadala jako panenka Marie, oči z ní nemohl odtrhnout. Ona mu řekla: „Janku, ráno když vstaneš, půjdeš do lesa, tam je takový potůček, umyj si tvář vodou, uvidíš, bude z tebe člověk.“ Jak to dořekla, ihned zmizela.

Jak ráno Janek vstal, všechno řekl svému otci a táta mu řekl: „Běž můj synu s Bohem a udělej, co ti řekla ta žena, kterou si viděl ve snu.“

Šel Janek lesem a viděl ten potůček. Omyl si tvář jeho vodou a hned mu vypadaly z tváře chlupy, které popadaly na zem. Najednou měl hezkou tvář, oči mu zářily a sám sobě řekl: „Teď jsem šťastný.“

Tatínek, jak ho uviděl, řekl: „Můj krásný synu, to byla svatá panenka Marie, chtěla, aby ses měl v životě dobře, aby se ti děti neposmívaly a lidé z okolí také ne“. A když vešel Janek do třídy, všichni jen koukali, nikdo mu už neřekl „Dzaralo“, „Chlupáči“.

Tak si pak časem Janek našel ženu, má s ní děti a žije si s ní šťastně až dodnes. ■

ISSN: 1805-966X